

Po wyzwoleniu Lublina w 1944 r. reaktywano uczelnię, jako pierwszą w Polsce po wojnie, za sprawą starania ks. Antoniego Słomkowskiego oraz grona profesorów. Zespół zabudowań uniwersyteckich, w momencie odzyskania przez uczelnię znajdował się w opłakanym stanie. Odbudowanie gmachu po wojnie było owocem wspólnych wysiłków społecznych oraz władz kościelnych.

Mimo licznych represji uczelnia pręźnie funkcjonowała, a przełomowym dla niej okresem okazała się kadencja rektora o. Mieczysława Krąpca OP (1970-1983) przy współpracy prorektora Stefana Sawickiego. W tym czasie rektor o. Krąpiec uzyskał pozwolenie na rozbudowę gmachu uniwersyteckiego. Krystyna i Stanisław Juchnowiczowie zaprojektowali w 1972 r. nowy fronton z wielką, dwukondygnacyjną aulą, obszernym holem i pomieszczeniami administracyjnymi. W tym okresie nadbudowano również III piętro, zaadoptowano podpiwniczenia oraz stworzono sześćdziesiąt nowych sal. Na dziedzińcu Gmachu Głównego KUL stanął pomnik Homagium Jana Pawła II i kard. Stefana Wyszyńskiego, według projektu prof. Jerzego Jarnuszkiewicza, odsłonięty w maju 1983 r.

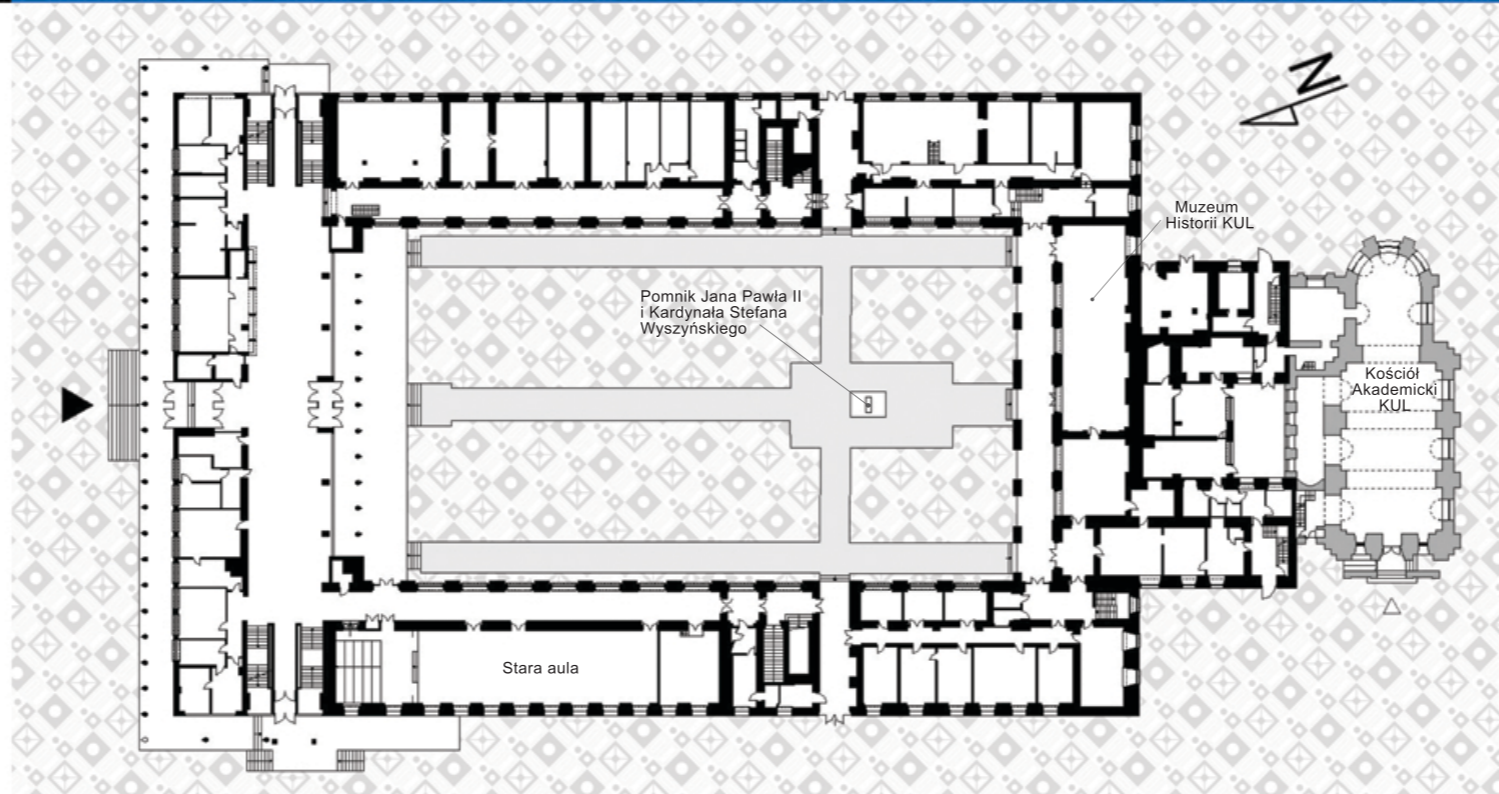
Po zakończeniu stanu wojennego w 1983 r. podjęto budowę wielu ważnych obiektów, takich jak: 11-kondygnacyjny budynek Collegium Jana Pawła II (arch. Stanisław Fijałkowski) dla celów naukowo-dydaktycznych i administracyjnych, stołówkę akademicką oraz inne obiekty w różnych punktach miasta.

Po 1989 r., wraz ze zmianą ustroju i rosnącą inflacją oraz recesją gospodarczą w kraju, uczelnia znalazła się w krytycznej sytuacji finansowej. Dzięki licznym działaniom ówczesnego rektora ks. Stanisława Wielgusa udało się uchronić uczelnię przed zamknięciem i rozwijać jej dydaktyczną działalność, pręźnie współpracując z ośrodkami zagranicznymi.

Po śmierci Jana Pawła II w 2005 r. Senat KUL podjął uchwałę o zmianie nazwy Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego na Katolicki Uniwersytet Lubelski Jana Pawła II. Pamięć o papieżu, Kierowniku Katedry Etyki na Wydziale Filozofii Chrześcijańskiej KUL w latach 1954-78 pozostaje na uczelni wciąż żywa.

Fot. Tomasz Koryszko

Na początku lat 90. powstała „Galeria 1” założona przez studenta historii sztuki Bogusława Słomkę i zastąpiła działającą wcześniej przy sekcji Historii Sztuki KUL galerię „Inops”. Dzięki zapałowi i pomysłowości Słomki oraz współpracujących z nim Eweliny Koźlińskiej i Kamili Salwowskiej „Jedynka” szybko stała się ciekawą i rozpoznawalną galerią, pokazującą głównie młodych artystów, często jeszcze studentów, chociaż zdarzały się też wystawy malarskich mistrzów, jak Stefan Gierowski. W ostatnich latach „Jedynka” zaczęła działać na zewnątrz uniwersytetu. We współpracy z Wydziałem Artystycznym UMCS, kuratorzy z galerii organizują wystawy studentów w najważniejszych galeriach w Lublinie.

W 2006 r. oddano do użytku gmach Collegium Norwidianum przy Al. Racławickich, rok później, 4 czerwca został odsłonięty przed wejściem pomnik Cypriana Norwida autorstwa Gustawa Zemły. W maju 2008 r. nastąpiło uroczyste otwarcie Muzeum Uniwersyteckiego Historii KUL (od 1 września 2016 r. Muzeum KUL) mające na celu zachowanie pamiątek związanych z historią uczelni od momentu założenia w 1918 r., po czasy współczesne oraz stworzenia miejsca, gdzie upowszechniana będzie wiedza na temat uczelni, jej misji, aktualnej działalności oraz znaczenia w historii Polski.

Uniwersytet stale powiększa swoją bazę lokalową i rozwija się, czego dowodem jest oddany do użytku w 2015 r. nowy kompleks dobudowany do Collegium Jana Pawła II, budynek Centrum Transferu Wiedzy KUL.

Gmach główny uniwersytetu to monumentalna bryła zestawiona z trzech skrzydeł i współczesnego frontonu dostawionego od północy, nakrytych dwuspadowymi dachami. Wieloosiowe elewacje zewnętrzne skrzydła zachodniego i wschodniego o oszczędnej dekoracji z gzymsem rozdzielającym kondygnacje oraz gzymsiem wieńczącym. Podziały horyzontalne wewnętrznych elewacji również artykułowane są gzymsami międzykondygnacyjnymi, a także wielouskokowym gzymsiem wieńczącym. Na uwagę zasługują otwory okienne dziedzińca umieszczone w lekko zagłębionych półkolistych arkadach.

Na pierwszym i drugim piętrze okna poprzedzone parapetami z dekoracjami w formie ślepych półtralkowanych balustrad, a w parterze w formie prostokątnych, profilowanych płyt. Stolarka okienna współczesna, naśladująca formy historyczne.

Gzyms - element architektoniczny w postaci poziomej listwy wystającej przed lico muru, która chroni elewację budynku przed ściekającą wodą deszczową. Nierzadko pełni też funkcję ozdobną.

Tralka - pionowy element balustrady, który podtrzymuje poręcz, w formie profilowanego słupka z kamienia lub drewna.

KLASZTOR

Gmach Główny Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego stanowił jedyną dydaktyczną siedzibę uczelni do lat 90. XX w. Jest to budynek o niezwykle bogatej i zawilej historii, w trakcie której był wielokrotnie przebudowywany, czego efektem jest jego obecny, monumentalny charakter. Dzieje zabudowy terenu, gdzie znajduje się współcześnie uniwersytet, rozpoczyna drewniany kościół pw. św. Krzyża, którego istnienie potwierdzają zapisy z dokumentów z 1511 r. Świątynia znajdowała się przy trakcie krakowskim, poza murami miasta, blisko szubienicy. W XVII w. kościół został przebudowany na murowany i zyskał prawdopodobnie szatę w stylu tzw. renesansu lubelskiego.

W 1697 r. w mieście osiadła gałąź reformistycznego ruchu dominikanów obserwantów zwana bertrandystami. Od 1710 r. wznoszono budynek klasztorny zlokalizowany w pobliżu świątyni św. Krzyża. Założenie od północy i wschodu otaczał ogród, a od strony kościoła cmentarz, później zniwelowany.

Sam klasztor był budowlą z cegły, częściowo otynkowaną, o trzech zestawionych pawilonach jednopiętrowych, posiadającą wewnętrzny wirydarz. Zabudowę klasztoru lubelskich dominikanów obserwantów charakteryzowała prostota, skromność i funkcjonalność, zgodna z regułą zakonu.

Philipp Dombeck, Wjazd gen. Zajączka do Lublina w 1826 r., fragm. przedstawiający Koszary Świętokrzyskie, oryg. Urząd Miasta Lublin.

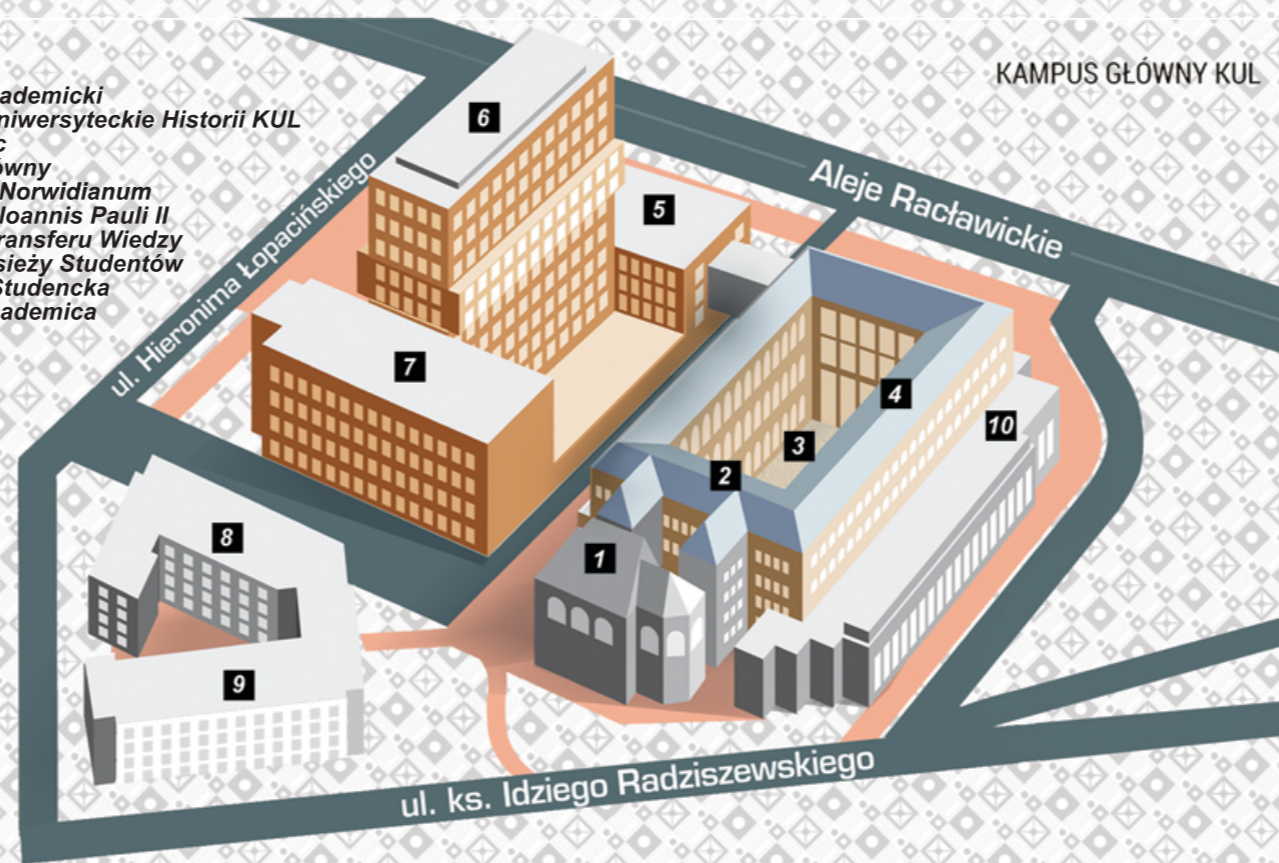

KOSZARY

Zaborcze władze austriackie dokonały kasaty zakonu w 1800 r., przejmując zrujnowany gmach klasztorny w celu przekształcenia go na szpital wojskowy. Dwa lata później rozpoczęła się wielka rozbudowa budynku, czego efektem było m.in. rozebranie części zabudowań oraz nadbudowa dwupiętrowych pawilonów: zachodniego (istniejącego już w XVIII w.) i wschodniego. Północne skrzydło klasztoru wyburzono, a na jego miejscu powstało nowe, dłuższe od południowego. Charakterystycznym elementem koszar były monotonne rzędy okien elewacji zewnętrznej i trzy kondygnacje arkad obiegających dziedziniec wewnętrzny. Stworzono założenie architektoniczne, o imponującej rozmiarach kubaturze, nawet jak na budynek koszarowy.

Legenda:

1. Kościół Akademicki
2. Muzeum Uniwersyteckie Historii KUL
3. Dziedziniec
4. Gmach Główny
5. Collegium Norwidianum
6. Collegium Ioannis Pauli II
7. Centrum Transferu Wiedzy
8. Konwikt Księży Studentów
9. Stołówka Studencka
10. Mensa Academica

KAMPUS GŁÓWNY KUL

Materiały KUL

POWSTANIE UNIwersYTETU

Przypuszczalnie monumentalny budynek pełnił kilka funkcji: koszarową, siedziby urzędów wojskowych i cywilnych związanych z administrowanym terenem oraz szpitala wojskowego. Austriackie koszary nazwano Świętokrzyskimi od nazwy kościoła św. Krzyża, który także zaadaptowano wówczas na cele wojskowe. Od 1809 r., koszary przejęło w posiadanie wojsko Księstwa Warszawskiego, a w późniejszym okresie armia carska, do wybuchu I wojny światowej. Na przełomie lat 20. i 30. XIX w. stacjonujący w koszarach pułk piechoty wojska polskiego, dobudował skrzydło północne, które utworzyło zamkniętą formę dziedzińca. Prawdopodobnie w 1832 r. Rosjanie zamurowali arkady pawilonu zachodniego i wschodniego oraz wykończyli część frontową.

Po I wojnie światowej gmachy po Koszarach Świętokrzyskich, w których znajdował się wówczas szpital zakaźny, przeszły w posiadanie Uniwersytetu Lubelskiego. Pomysłodawcą stworzenia uczelni był ks. Idzi Radziszewski, rektor Akademii Duchowej w Petersburgu, a następnie nowo powołanej Alma Mater Lublinensis. Zażądała wówczas potrzeba renowacji i przebudowy budynków w celu przystosowania ich na potrzeby uczelni. Zadanie to powierzono w 1921 r. profesorowi Uniwersytetu Warszawskiego, architektowi Marianowi Ludwikowi Lalewiczowi.

LALEWICZ I ROZBUDOWA

Lalewicz potrafił docenić walor estetyczny i wartość historyczną w zastanej materii architektonicznej nadając jej klasycystyczny charakter. Po rozkuciu wórnice zamurowanych arkad, umieścił w ich świetle, duże okna powtarzające kształt łuku pełnego. Na parterze okna zostały wsparte na pełnoplastycznie opracowanych podokiennikach, natomiast na pierwszym i drugim piętrze architekt poprzedził je dodatkowo półtralkowanymi balustradami. W skrzydle południowym, na parterze, na wzór włoskich dziedzińców, stworzył otwartą galerię arkad, nadając lekkość monumentalnemu gmachowi.

W 1926 r. dokonano kolejnych prac związanych z polepszeniem warunków lokalowych uniwersytetu. Wykończono wówczas kuchnię ze stołówką, mieszkania dla pracowników, uprządkowano dziedziniec oraz systematycznie dobudowywano od 1927 r. nowe, patronalne sale wykładowe. Koniec głównych prac remontowych nastąpiło w 1929 r.

W latach 1930-1931 na terenie uczelni zbudowano konwikt dla księży studentów, który zaprojektował architekt Bohdan Kelles-Krauze. W 1953 r. rozbudowę obiektu powierzono architektowi Czesławowi Dorii-Dernałowiczowi. W tym czasie powstały nowe skrzydła i nadbudowano trzecie piętro. Podczas inauguracji roku akademickiego 1932/1933 nastąpiło oficjalne otwarcie Muzeum Uniwersyteckiego KUL stworzonego w wyniku kolekcjonerskiej pasji ks. kanonika Jana Władzińskiego, znanego w środowisku lubelskim patrioty i społecznika, jednego ze współzałożycieli Muzeum Lubelskiego.

OKUPACJA NIEMIECKA

Materiały Archiwum KUL.

W 1939 r. Niemcy wkroczyli do Lublina i zaadoptowali gmach KUL na szpital wojskowy. Rozpoczęli rabunek i niszczenie dorobku uczelni. Okupanci masowo aresztowali, więzili oraz przymusowo wywozili na roboty i do obozów koncentracyjnych profesorów i studentów. Kilkadziesiąt osób związanych z uniwersytetem zostało rozstrzelanych, co upamiętnia tablica na fasadzie kościoła akademickiego.

Mimo tych represji, z inicjatywy ks. Antoniego Szymańskiego prowadzono tajne nauczanie, którym kierował aż do swojej śmierci w 1942 r.

Gmach KUL. Fotografia z okresu międzywojennego. Materiały KUL.

